

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

שמות — כ"ד טבת

(חלק טז)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת ורא, כו טבת — ג' שבט, ה'תשפ"ד (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2024
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

שמות

— כ"ד טבת —

לימי-הולדת וימי-הילולא של צדיקים, וכיו"ב) ישנה שייכות לתוכן הפרשה בתורה שקוראים באותו הזמן;

ועד"ז מובן גם מפתגם בעל ההילולא, רבינו הזקן, ש"יש לחיות עם הזמן", עם פרשת השבוע⁵.

ובענינו: הגם שהסתלקות רבינו הזקן היתה "אור לכ"ד טבת", אשר חל ביום א' דפרשת וארא⁶ — הנה מזה שלא הסתפק הצמח-צדק רק בהזכרת הזמן ד"אור לכ"ד טבת" (ואפילו לא רק בהוספת היום בשבוע⁸ —

א. אודות הסתלקות רבינו הזקן כתב כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק¹ (לאחר שהזכיר בקיצור² הטלטולים שעבר רבינו הזקן — בכריחתו מפני ה"צרפתים" — עד הגיעו ל(כפר) פיענא, "ע"ש וישלח תקע"ג"), אשר "במוש"ק דשמות כ"ג אור לכ"ד טבת כחצות שעה י"א נשבה ארון הקודש מאור ישראל משיח ה' וכו".

ידוע⁴ שלכל מועדי השנה (וי"ל שעד"ז גם לימי צדיקים⁵ — וממילא גם

(1) נדפס במענה לשון (ווילנא, תער"ב. הוצאת קה"ת, תשי"י. תשכ"ז) בתחילתו. פסקי דינים להצ"צ בסופו (קה"ת, תשל"ב — קג, א [תמב, א]. בהוצאת תשנ"ב — תיא, ב).

(2) בארוכה — במכתב כ"ק אדמו"ר האמצעי (נדפס בבית רבי ח"א פכ"ב. ס' התולדות אדה"ז [קה"ת, תשכ"ז. תשל"ו] ע' רסד [בהוצאת תשמ"ו — ח"ד ע' 1031]).

(3) ראה בארוכה שיחת כ"ד טבת תשל"ב, דישי לומר שג' לשונות אלו — "ארון הקדש מאור ישראל משיח ה'" — הן כנגד ג' הספירות חב"ד [בינה (ארון הקדש), חכמה (מאור ישראל), (כתר) דעת (משיח ה')] — עיי"ש בארוכה] — שהיא (גילוי תורת חסידות חב"ד), "פעולתו אשר עבד בה" ו"מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו" של בעל ההילולא, ש"מתעלה בעילוי אחר עילוי" בעת ההסתלקות (אגה"ק סי' זך וביאורו).

(4) ראה שלה"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב.
(5) להעיר ממש"נ (תהלים לו, יח): יודע ה' ימי

תמימים גו'. וראה בר"ר ר"פ ח"ש. לקו"ד ח"א לה, א.

(6) ספר השיחות ה'תש"ב ע' 29-30.
(7) וראה בארוכה לקו"ש ח"ו שיחה לכ"ד טבת השייכות של הילולא דאדה"ז לפ' וארא.
(8) וי"ל טעם ההוספה — ובהקדים תמי: הרי, לכאורה, ה"ז הדגשה לגריעותא — ע"פ מרוז"ל (כתובות קג, ב) "מת בע"ש סימן יפה לו במו"ש סימן רע לו"? אך הדיוק בזה הוא — "בע"ש סימן יפה לו", וכדפירשי: "שיכנס למנוחה מיד"; אבל עבור "צאן מרעיתו" של נשיא ישראל — הרי אדרבה: מכיון ש"בעת פטירת צדיקי עליון כו" הוא "עת רצון המתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלמ"ט" ש"מאיר חסד ה' מעולם עד עולם על יראיו ופועל ישועות בקרב הארץ כו" (אגה"ק סי' כח. וראה שם סי' זך וביאורו) — לכן דוקא

(* ולהעיר, שגם בנוגע להסתלקות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ל' כ"ק מו"ח אדמו"ר הוא "במוצ"ש"ק ויקרא אור ליום א' שני בניסן תרפ"ב בשעה כו" (חנן) לנער ע' 16). וג"כ לא מזכיר פ' שלאחר' — צו.

(* ל' אגה"ק שם — ע"פ יחזקאל כט, כ — מההפסודה דפ' וארא, פ' השבוע דיום ההילולא, כדלקמן בפנים (וראה בהערה 7) — נתבאר בארוכה בלקו"ש חכ"א ע' 50-51, ע' 52 ואילך.

שעה י"א", וכידוע¹³, השעות דמוצש"ק קודם חצות הלילה יש להם שייכות לשבת בנוגע לכמה דינים וענינים — וממילא הרי זו ראי' נוספת על שייכות ההסתלקות לפ' שמות דוקא.

ב. תוכן פ' שמות הוא — גלות ושעבוד מצרים¹⁴; הפרשיות הקודמות לפ' שמות — פ' ויגש ופ' ויחי — עוסקות בזמן שלפני שעבוד מצרים (אך אחר הירידה למצרים¹⁵), וכמאמר רז"ל¹⁶, "כל זמן שהי' אחד מהם קיים כו' לא שעבדו המצרים בישראל"; לאידך, בפרשיות שלאחר פ' שמות — פ' וארא ופ' בא — הגם שגם בהן מדובר אודות תקופת השעבוד של ישראל במצרים, הנה בפ' וארא נראים כבר הסימנים להתחלת הגאולה: האותות והמופתים שהראה הקב"ה והמכות שהביא על המצריים; ואף השעבוד גופא נעשה קל יותר אז; ויתירה מזו: אמרו חז"ל¹⁷, ש"בראש השנה¹⁸ בטלה עבודה מאבותינו במצרים". ועאכו"כ בפ' בא, שבה מסופר כבר אודות הגאולה בפועל.

13) ראה שע"ת לשו"ע או"ח סי' ש (בשם האריז"ל).
14) להעיר מצוואת הריב"ש סי' ככד.
15) וראה תו"א ר"פ שמות. וראה לקו"ש חט"ו ע' 405 ואילך.
16) שמו"ר פ"א, ת. פרש"י וארא ו, טז.
17) ר"ה יא, רע"א.
18) היינו מעת שהתחילה מכת כנים (פ' וארא, ת, יב ואילך) — עפמ"ש בבחי' בא, ה (הובא בסדר הדורות ב"א תמ"ז). או (עכ"פ) מעת שהתחילה מכת ערוב (וארא, שם, יז ואילך) — ע"פ הדיעה דמכת דם בניסן (ראה סה"ד שם). ולפמ"ש בשמו"ר (פ"ה, יט) ד"עשה (משה במדין) ששה חדשים — הרי ר"ה הי' בעת מכת דם — ראה מהר"ז (ורש"ש) לשמו"ר שם. ואכ"מ.

34 "מוש"ק"⁹), אלא הוסיף גם שהי' זה, "במוש"ק דשמות"¹⁰ [ויתירה מזו: הוסיף שש"ק שמות היתה, כ"ג (טבת)] — מובן, שלהסתלקות ישנה שייכות גם (ובעיקר¹¹) לפרשת שמות¹².

ובפרט, שזמן ההסתלקות המדויק הי' (כלשון הצמח-צדק שם) "כחצות

במוצאי שבת, כשמתחילה העבודה דימות החול (בקרוב הארץ)". זקוקים ביותר להשפעה וגילוי זה.

ולכן נשיאי ישראל, שבעיקר חושבים לא ע"ד עליות שלהם כ"א דואגים על מצבם של בני"ם*** ובפרט במוצאי שבת, שזקוקים לבשמים (מפני עזיבת הנשמה יתרה***) ולאמירת אל תירא עבדי יעקב (לקו"ת בלק עב, ב), וגם בעת ההסתלקותם לא יעזבו צאן מרעיתם — ניחא להם יתרה*** שה, מוצאי שבת של צאן מרעיתם הי' בתכלית העילוי — מאשר העילוי שלהם (שיכנס למנוחה מיד" — בע"ש).

9) וכלשון "הקדמת הרבנים בני המחבר" לשו"ע אדה"ז: "במוצאי ש"ק כ"ד טבת וכו'".

10) ועד"ז במכתב אדמו"ר האמצעי (דלעיל הערה 2).

11) שהרי "וארא" אין מוזכר.

12) נוסף לזה דשבת שייכת גם לשבוע הבא כי מיני' מתברכין כול' יומי (זח"ב סג, ב, פת, א).

** להעיר מותרה השביעית [מ"ד התורות שאמר מורנו הבעש"ט ש"פ כי תבוא, ח"י אלול, תרנ"ב בג"ע — כפי שמנוען כ"ק אדמו"ר (מהרש"ב) נ"ע — ננתקו בהוספות לכתר שם טוב סי' ע"ג (ע"פ שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר שנוע"צ תרצ"ד): . . . אתם נשיאי ישראל וזאם איר לייגט אונעק אייער תורה ועבודה בשביל טובת הרבים וכו'".

*** תר"י במשנה רפ"ח דברכות. שו"ע אדה"ז ר"ס רצו.

**** אבל קביעות הזמן (ע"ש, או מוצ"ש וכיו"ב) הוא ע"פ מרז"ל (שבת ל, סע"א) טוב יום כו', אין מלכות נוגעת בחבורתה כו' ולכן "ל"ק מזה דגם בכתובות מדובר (גם) בר"י הנשיא.

(ומזה „נשתלשל“ גם בגשמיות — שהסתלקותו היתה בגלות כפשוטו).

וי"ל שזהו גם טעם הדבר שחג הגאולה האחרון די"ט כסלו, שציין רבינו הזקן בחיים חיותו בעלמא דין, הי' במקום הגלות שבו נסתלק (כנ"ל (מדברי הצמח-צדק) ש„ביאתן לפיענא“ היתה „ערב שבת וישלח“, וזה הי' קודם י"ט כסלו²⁴).

דכיון שיי"ט כסלו, „ראש השנה לחסידות“²⁵, הוא הנקודה התיכונה ד„מעשיו ותורתו ועבודתו“ של בעל ההילולא²⁶ — הקשורים למעלת העבודה בזמן הגלות, כנ"ל — על כן גם י"ט כסלו האחרון בחייו (דהיינו העילוי הגדול ביותר דיום נעלה זה בתקופת חייו בעלמא דין, שהרי „בכל שנה ושנה יורד ומאיר . . . אור חדש ומחודש שלא הי' מאיר עדיין מעולם“²⁷) הי' בגלות; ויתירה מזו — בעצם מקום הגלות שבו היתה הסתלקותו — לפי שאז עומדים כל „מעשיו ותורתו ועבודתו“ בתכלית השלימות, כנ"ל.

36 ד. ויובן לאחר ביאור הענין הנ"ל, שתוכן פ' שמות הוא — גלות ושעבוד מצרים:

24 וצ"ע ברשימות כ"ק מו"ח אדמו"ר (נעתקו בס' התולדות — אדה"צ ע' רסג (בהוצאת תשמ"ו ע' 1030)) דבאו לכפר פיענא „ביום הששי ח' טבת“ (ואולי הוא טעות המעתיק). אבל גם עפ"י הי' בגלותו ממקומו — ליאדי.

25 אגה"ק של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע — נדפסה במבוא לקונטרס ומעין ע' 17 (אג"ק שלו ח"א ע' רסה).

26 ובפרט עפ"י הידוע (תורת שלום ס"ע 112 ואילך) דעיקר הענין דיפוצו מעינותיך חוצה הותחל לאחר הגאולה די"ט כסלו.

27 אגה"ק סי' יד.

משא"כ פ' שמות, כל תוכנה אינו אלא פרטים בגודל וקושי השעבוד, עד למסופר בסוף הפרשה, שפרעה גזר „לא תאספון לתת . . . תכבד העבודה על האנשים“¹⁹, ועד שאפילו משה רבינו טען לפני הקב"ה: „מאז באתי אל פרעה . . . הרע לעם הזה“²⁰.

ובזה יש לבאר בדרך אפשר את השייכות הסתלקות רבינו הזקן לפ' שמות: כאמור לעיל, הסתלקותו היתה בעת המצאו בגלות, וכלשון הצמח-צדק כש„ברחו מצרפתים והי' מטולטל עד ביאתן לפיענא כו“, ככל פרטי הטלטול והיסורים המתוארים באיגרת מאדמו"ר האמצעי²¹.

ג. ידועים דברי בעל ההילולא אודות הענין דהילולא והסתלקות, שאז עולים למעלה „כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו“²², והדבר „מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה בעת פטירתו“²³.

ומאחר שכל מאורע הרי הוא בהשגחה פרטית, ועאכו"כ דבר שאירע לצדיק ונשיא הדור — מובן, שזה שהסתלקות אדמו"ר הזקן היתה בגלות, מורה על הקשר והשייכות הפנימית בין „מעשיו ותורתו ועבודתו“ של בעל ההילולא („עולים“ ו„מתגלים ומאירים“ בעת ההסתלקות) למעלה שבעבודה בזמן הגלות דוקא

19 ה, ז.ט.

20 שם, כג.

21 דלעיל הערה 2.

22 אגה"ק סי' זך (בביאור).

23 שם סי' כח. וראה גם סי' זך שם. סידור שער הל"ג בעומר (דש, ב"ג).

והאלקות האירה בגילוי, הרי גם עבודתם של ישראל היתה (בעיקרה) מצד הכחות הגלויים — היתה להם הכרה באלקותו יתברך בכחות הפנימיים והגלויים דשכל ומדות, ומאחר שזוהי עבודה שע"פ טעם ודעת והרגש, לפיכך לא נרגש בעבודה זו כח היחידה³¹;

ודוקא בזמן הגלות, כאשר האור האלקי הוא בהעלם והסתרה, ד"אותותינו לא ראינו גו' ולא אתנו יודע עד מה"³², וישנם העלמות והסתרים ונסיונות על העבודה דתורה ומצוות — הנה אז דוקא, בעת (ומפני) שנעדרת השפעת הכחות הגלויים של הנשמה, מתעורר הכח דיחידה שבנפש, להתגבר על הקשיים והנסיונות בקיום התורה ומצוותי, מצד עצם ההתקשרות של ישראל להקב"ה³³.

37 וזה הי' ענין גלות מצרים (וגלות בכלל), אשר דוקא עי"ז באה לידי ביטוי ההתקשרות העצמית של ישראל להקב"ה; וזו היתה ההכנה למתן תורה³⁴, שכן, גם תכלית מתן תורה היא להמשיך אלקות בדברים גשמיים "תחתונים", שע"י התורה ומצוותי

(31) ראה סה"מ שם. ד"ה קול דודי תש"ט פ"ב. אני ישנה שם פי"ד. ובכ"מ.

(32) תהלים עד, ט.

(33) ועד"ז הוא בכללות ירידת הנשמה למטה שהיא "בחי' גלות ממש" (תניא פל"ז — מת, א) שדוקא ע"י עבודתה בגלות הגוף ונה"ב מתגלה שרשה העצמי — ראה תו"א ר"פ וישב. תו"ח שם. אוה"ת שם (רנ"ג, ב ואילך). ובכ"מ.

(34) ראה ד"ה אני ישנה שם (בתחילתו): ומצד זה הכח (דמסנ"פ שמצד יחידה) שיש בנש"י נותן להם התומ"צ. . . ובכח זה עמדו ישראל נאמנים להוי' בגלות מצרים וכו'.

כבר נתבאר כמה וכמה פעמים²⁸, ששמה של הפרשה מביע את תוכן כל הפרשה. ואינו מובן בעניננו: תוכן תיבת "שמות" הוא, לכאורה, היפך הענין דגלות מצרים — ומכמה פנים:

(א) אמרו חז"ל (כנ"ל) "כל זמן שהי' אחד מהם קיים מאותן שירדו למצרים לא שעבדו המצרים בישראל" — נמצא, שענין "שמות בני ישראל הבאים מצרימה" מנע את שעבוד מצרים.

(ב) גם ההדגשה המיוחדת דתיבת שמות גופא (מה שהקב"ה שב ומנאם „בשמותי") הרי היא — כדברי רש"י — „להודיע חבתני", היפך ענין הגלות וקושי השעבוד דישאל (שעליו מסופר כפרשה זו).

(ג) שמות אלו, כמאמר חז"ל²⁹, „על שם גאולת ישראל נזכרו כאן!"

ה. וביאור הענין: ידוע³⁰ שנקודת העילוי בעבודה דזמן הגלות היא, שאז דוקא מתגלה כח המסירת־נפש של ישראל, הנמשך מבחינת יחידה שבנפש, עצם הנשמה. וטעם הדבר, לפי שהכח דיחידה שבנפש, עצם הנשמה, בא לידי ביטוי (בעיקר) במקום (ובמצב) שבו חסרים ההרגש וההכרה באלקות מצד הכחות הגלויים של הנשמה, ואזי ההתקשרות באלקות אינה כל כך ע"י הכחות הגלויים, אלא מצד העצם של איש ישראל.

ולכן, בזמן שבית המקדש הי' קיים

(28) ראה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך ובהנמסן שם.

(29) שמו"ר פ"א, ה.

(30) ראה בארוכה סה"מ אידיש בתחילתו. ד"ה אני ישנה תש"ט. ובכ"מ.

מובדלת מגילוי בגוף – הדרך להקיצו מעלפנו היא ע"י קריאה בשמו; והרי זו ראי', שענין השם קשור ונוגע בעצם חיות הנפש, ולכן יש בכחו להמשיך את החיות בחזרה בכחות הגוף (ובזה ישנה מעלה ב"שם" לגבי "אור" – דאף שמן האור אפשר להשיג את המאור, אעפ"כ הרי האור אינו ממשיך את עצם המאור).

והיינו, שעצם האדם בא לידי ביטוי דוקא במקום שבו אין ניכרת שייכות גלו' לאדם – בדוגמת המבואר לעיל במעלת העבודה דזמן הגלות, שעצם האדם מתגלה דוקא בהעלם והסתרת דזמן הגלות.

ז. ע"פ כל הנ"ל מובן הקשר בין "מעשיו ותורתו ועבודתו" של בעל ההילולא לפ' שמות³⁷ – ענין הגלות:

ידוע³⁸, שכשם שישנה בחי' "יחידה" בנפש האדם, כך ישנה בחי' "יחידה" בתורה – תורת החסידות; ועיקר הגילוי דבחי' "יחידה" דתורה הוא בחסידות חב"ד – היא תורת החסידות כפי שבעל ההילולא גילה אותה והמשיכה בהבנה והשגה, על מנת שעיי"ז יוכל האדם לפעול גם על נפשו הבהמית וחלקו בעולם, עד שיהפך את מציאותם מן הקצה אל הקצה – מפני שדוקא בזה מתבטא עצם פנימיות התורה³⁹.

(37) ולהעיר מלקו"ש ח"ו ע' 257 ביאור השייכות של הילולא דאדה"ז לחודש טבת (ירח שנהנה גוף מן הגוף), עיי"ש. וראה גם לקו"ש חט"ו ע' 386.

(38) ראה קונטרס הנ"ל ס"ו ובהערה 43 שם. (39) כי ע"י התלבשות של תורת החסידות בהשגה נמשך עצם פנימיות התורה (ד"ה פדה

ייעשו גם הם לדירה לו ית' – לפי שדוקא בזה בא לידי ביטוי העצם דתורה³⁵.

ו. הביאור הנ"ל במעלת העבודה בזמן הגלות – שאף שהאור האלקי אינו מאיר בגילוי, הנה דוקא אז מתגלה עצם הנשמה – מרומז בענין ד"שמות":

בשייכות השם לאדם הנושא את השם, מצינו ב' קצוות³⁶: מצד אחד רואים אנו, שבעל-השם כשלעצמו אינו זקוק לשם כלל; אין השם משמש לו אלא כאמצעי כדי שהזולת יוכל לקרוא לו. והיינו, שהשם הוא, לכאורה, רק דבר חיצוני בערך אל האדם. ומטעם זה לא ניתן לקבל מן השם כל מושג על מהות האדם הנקרא בשם זה – והא ראי': ישנם אנשים רבים שהם בעלי אותו השם, בשעה שבמהותם יכולים הם להיות הפכיים מן הקצה אל הקצה (מפני שהשם אינו משקף את מהות בעל-השם, דלא כענין האור המשקף את המאור עד שממציאות האור אפשר לקבל השגה במאור).

אבל מאידך גיסא, ידוע, שלשם האדם יש שייכות לעצם האדם, כפי שהוא למעלה מן הכחות הגלויים שלו – וההוכחה על זה: בשעה שקוראים לאדם בשמו, הרי הוא פונה "בכל עצמותו"; ויתירה מזו: כאשר אדם מתעלף ר"ל – ופירוש הדבר שחיות הנפש היא במצב של התעלמות והיא

(35) ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"ט.

(36) בהבא לקמן – ראה ד"ה אתה אחד (ועתידיו צדיקים) תש"ב. מן המיצר תש"ט פ"א. זה היום הישית פ"ב. ובכ"מ.

ח. ידוע⁴², שדרגתו ועבודתו של בעל ההילולא מרומזות בשמו — שניאור זלמן⁴³: שניאור"ר מלשון „שני אור“, וזלמן"ן הוא אותיות „לזמן“; וב' השמות יחד מבטאים את החיבור ד„שניאור“ לענין ה„זמן“.

והביאור בזה: „שניאור“ פירושו (כמאמר הבעש"ט⁴⁴ אודות רבינו הזקן, שיאיר את העולם בב' אורות — אור תורת הנגלה ואור תורת הנסתר.

39 והחידוש ד„שניאור“ (בתיבה אחת) הוא, שאצל רבינו הזקן ה' החיבור דנגלה ונסתר בשלימות, עד שנעשו לאחדים ממש.

והכח על זה בא ממה שהמשיך וגילה את עצם מהות התורה, יחידה שבתורה, שהיא למעלה מכל הגדרים דהעולם וגילוי, ולכן יש בכחה לחבר את ב' האורות דנגלה ונסתר דתורה⁴⁵.

שבחר לו למושג .. פנה שממה .. ולא ידעו ממצאיות אור כלל כו'.

42 ראה בארוכה לקו"ש ח"ו ע' 35 ובהערות שם. וש"נ.

43 כהבא לקמן — ראה לקו"ש שם ע' 35, וע' 40 ואילך (ובהנסמן שם). לקוטי לוי"צ — אגרות ע' ריח ואילך.

44 לקו"ד ח"א פג, א.
45 ראה לקוטי לוי"צ שם (ע' רכג), דגילוי אור החסידות הוא בחי' יותר גבוה מקבלה (נסתר)* ונגלה שלכן בכחה לחבר ב' הבחי' גם יחד שהנסתר והרו גופא יהי' מושג בנגלה". וראה קונטרס הנ"ל הערה 40.

(* בלקוטי לוי"צ שם (ע' רכז), שגילוי חסידות גבוה יותר „מגילוי פנימיות התורה, בחי' טעמי תורה, ישקני מנשיקות פיהו שיתגלו ע"י מ"צ בב"א" — וכוונתו בזה ובהקדם פשוט שתרורתו של משיח תהי' נגלה, קבלה (נסתר), וחסידות

כלומר: כשם שנתבאר לעיל בנוגע לאדם, שהתגלות היחידה, עצם הנשמה, היא דוקא כאשר כחותיו הגלויים הם במצב של העלם והסתר; כן הוא גם בנוגע ליחידה בתורה, שהיא מתגלית דוקא כאשר עלי' לפעול במדרגות התחתונות של האדם, בנפשו הבהמית ובחלקו בעולם; וכפתגם בעל ההילולא⁴⁰: „כל ענין החסידות לשנות טבעיות מדותיו“.

וזוהי הנקודה המשותפת בין „מעשיו ותורתו ועבודתו“ של בעל ההילולא למעלת העבודה בזמן הגלות: בשניהם נפעלת ההתגלות דבחי' יחידה דוקא במקום המושלל מגילוי אור⁴¹.

בשלוש תרפ"ה, בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע — י"ט כסלו עטר"ת).

והיינו, דנוסף על המבואר לקמן (ס"ח ובהערה 45) שהכח לחבר נסתר ונגלה — נוסתר דתורה גופא יהי' מושג בנגלה — הוא מצד עצם התורה, הנה מכיון שהירידה והשפלה למטה יותר נמשך מכח עליון יותר (ראה תורת שלום ע' 115 — לענין התלבשות אור החסידות בשכל), ואדרבה — נעוץ תחלתן בסופן דוקא, הרי מובן, שאמיתית גילוי וביטוי של עצם פנימיות התורה הוא דוקא כשנמשכת בבחי' תחתונה ביותר, עד להפיכת טבע נפש הבהמית, ככפנים. וראה בארוכה קונטרס ענינה של תורת החסידות סי"ח. סי"ט כ. וראה שוה"ג להערה 78 שם. וראה ד"ה פדה בשלום שם בסופו: וכוונה העצמית שהטבע ממש יהי' אלקות והענינים שלמטה יהיו כלים לאלקות דזה בא ע"י רבנו בהתלבשות בהשגה דוקא כו'.

40 לקו"ד ח"א נו, א"ב. וראה אגה"ק דכ"ק אדמו"ר נ"ע (דלעיל הערה 25): להמשיך בחי' עומק ופנימיות תורת ה' .. מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס ב"ה .. לגרש מאתנו כל מדה רעה ומגונה מהמדות הטבעיות כו' — נתבאר בשיחת ש"פ וישב תשכ"א.

41 להעיר מתורת שלום ע' 168: המקום

הגלות היא הגאולה שבאה לאחר⁵¹ (ועל ידה⁵²); היינו, שגילויי בחי היחידה דזמן הגלות יאיר גם בכחות הפנימיים של האדם, שאף הם יהיו חדורים בעצם הנפש.

וי"ל בדרך אפשר, שזהו החידוש של בעל ההילולא בתורת חסידות חב"ד, שעצם פנימיות התורה, שהיא למעלה מהשתלשלות ולמעלה מטעם ודעת, ולכאורה אין אדם יכול לקבלה כי אם בקבלה ואמונה, אף היא תומשך בנגלה ובהשגה בחב"ד שבנפש האדם, ועי"ז תפעל גם על מדותיו, שיתעורר באהבה ויראה.

וזה מרומו בכך שההסתלקות היתה מוש"ק אור ליום א' דפ' וארא⁵³ (אבל „וארא" לא נזכר בגילוי), אשר אז כבר התחיל הדיבור בנוגע לגילוי ד"אני הוי" – בחינת עצמות אין-סוף⁵⁴, אשר עד אז לא באה לידי גילוי („לא נכרתי להם במדת אמיתית שלי"⁵⁵); ותיבת „וארא" עצמה היא הרי מלשון ראי⁵⁶ וגילוי, היינו, שהבחינה והמדריגה שלמעלה מהשתלשלות ירדה לידי ראי וגילוי באופן פנימי.

(משיחת ומאמר ש"פ שמות תשכ"ו)

51) ולהעיר מהמסופר במכ' אדהאמ"צ (דלעיל הערה 2) ד"ב"ט כסלו שמענו שהי מפלה גדולה להשונא כו".

52) להעיר מב' הפי' בגולה על ראשה – גלות, גאולה (ראה ויקר' ספ"ב. לקו"ת בהעלותך לה, א"ג. אוה"ת לשם ע' תכג ואילך). 53) ראה גם לקמן ע' 56.

54) ראה תו"א וארא (נו, א. ג). אוה"ת שם (ע' קכו. קלב. קמד ואילך).

55) פרש"י ר"פ וארא.

56) ראה זהר ר"פ וארא (כג, א).

ואת זאת המשיך „לזמן", השייך ל„עולם"⁴⁶, גם – מלשון העולם⁴⁷, דהיינו, שגם בעולם התחתון יאיר „שניאור" – החיבור דב' האורות⁴⁸ – ואז דוקא בא הגילוי דבחי יחידה שבתורה (כמבואר לעיל, שגילויי בחי' יחידה הוא דוקא במדריגה הכי תחתונה, במקום שאינו כלי ל„גילויים"⁴⁹).

ט. כפי שנתבאר כמה וכמה פעמים⁵⁰, תכלית הכוונה היא, שגם הענינים שלמעלה מהשתלשלות ולמעלה מכחות האדם, יבואו בגלוי ובפנימיות גם בכחות האדם, ולא רק באופן של העולם כבזמן הגלות.

דאף שיש מעלה בעבודה בזמן הגלות, שאז מתעוררת ומתגלה בחינת יחידה שבנפש (כנ"ל), הרי תכלית

46) ראה שער היחוד והאמונה פ"ז (פב, א).

47) לקו"ת שלח לו, ד. ובכ"מ.

48) ראה לקוטי לוי"צ שם.

49) כי אף שהכח לחבר נסתר ונגלה הוא מצד

עצם התורה כנ"ל – מ"מ, אמיתית גילויי וביטויי דיחידה (עצם פנימיות התורה) הוא כשנמשכת בבחי' תחתונה ביותר, כנ"ל הערה 39.

50) ראה לקו"ש ח"ט ע' 75 ובהנסמן שם.

ובכ"מ.

וכמו שמצינו ברשב"י: נגלה (ולהעיר משבת לג, טע"ב. אגה"ק סכ"ז (קמג, א)), נסתר (זהר ותיקונים כו') ואיחוד שניהם (ראה והזכרים תרל"א ע' נב ואילך ולהעיר שגם ברשב"י – ענין המערה הי' ע"י הסתר א' מישראל – שבת שם וראה לקלו"צ שם) ליחידי סגולה ובהצנע לכת (אגה"ק שם קמב, ב) – וכולם (גם נגלה וחסידות) באופן נעלה מאשר נתנה (שה"ז לימוד ע"ד ראי' – עיין ש' האמונה פ"ס). וראה לקמן ע' 199 הנעה 56 ובשוה"ג לשם.

